

Tom Wolfe

HALÁL NEW YORK MÓDRA

Fencsik Flóra fordítása

Magának a Döglött Egérnek, vagyis Sir Gerald Steinernek jutott eszébe a Nagy Ötlet. Steiner, Brian Highridge és Fallow együtt ültek Steiner szobájában. Fallow szívét már az is megmelengette, hogy itt lehet, hogy az Egér előkelő levegőjét szívhatja be. A McCoy-ügyben aratott diadalának hála, megnyíltak előtte a *City Light* főnöki szobái és belső körei. Steinernek jókora sarokszobája volt, kilátással a Hudson folyóra. Nagy fa íróasztal volt benne, dísztelen munkaasztal, hat karosszék s a főnöki poszt elengedhetetlen bizonyítéka, a pamlag. A berendezés többi darabja a Vérbeli Lapszerkesztő-szűt árasztotta. Steiner mindkét asztalán válogatás nélkül halomban álltak az újságok, kézikönyvek, kéziratpapírok. Forgószéke mellett praktikus fémasztalon számítógép-terminál és írógép. Egy sarokban Reuter-telexgép kattogott. A másikban rendőrségi rádió. Most csöndben volt, de vagy egy évig működött, amíg a sípolástól, hirtelen recsegésektől ki nem készült. A síküveg ablakokon – amelyek tágas kilátással szolgáltak a folyóra s a nyirkos-szürke Hoboken-partra – nem volt függöny, csak lécredőny. A lécredőnytől a kilátás áramvonalas Vérbeli Lapszerkesztő-jelleget kapott.

Az összejövetel célja az volt, hogy kiokoskodják: mit kezdjenek Fallow szenzációs információjával, mely szerint Maria Ruskin volt a titokzatos nő, a dögös kis barna, aki McCoy Mercedesének volánját tartotta azt követőleg, hogy McCoy elütötte Henry Lambert. Négy riportert bíztak meg, hogy utánajárjanak a sztorinak – köztük Fallow örömmel látta Robert Goldmant. Őneki szaladgálnak, az ő kulijait Eddig csak annyit állapítottak meg, hogy Maria Ruskin külföldön van, alighanem Olaszországban. Ami az ifjú festőt, Filippo Chirazzit illeti, az ő nyomaira képtelenek voltak rátalálni.

Steiner épp ingujjban ült íróasztalánál – nyakkendője kilazítva, piros filc nadrágtartója rikitott csíkos ingén –, amikor ez a pompás ötlete támadt. A *City Light* üzleti rovata egy ideje sorozatot közölt az „Új Pénzmágnásokról”. Steinernek az jutott eszébe, hogy Arthur Ruskint e sorozat egyik riportalanyaként kellene fölkeresni. Ez nem lenne erőltetett dolog, hiszen Ruskin csakugyan a legutóbbi idők New Yorkjának jellegzetes „új pénzmágnása”, mérhetetlen, ismeretlen eredetű vagyon tulajdonosa. Az új pénzmágnással Fallow készítené interjút. Ha be tud férközni az öregúr bizalmába, a többi már jön magától. A legkevesebb, hogy megtudja tőle, merre van Maria Ruskin.

– Szerinted kötélnék áll? – kérdezte Brian Highridge.

– Ó, ismerem én ezeket – mondta Steiner –, az örege a legrosszabb. Ezek már megkeresték a maguk ötvenmillióját vagy százmillióját; ennyit neveznek a texasiak egy egységnek. Tudtátok ezt? Százmillió dollárt neveznek egy egységnek. Szerintem elbűvölő. Egy egység, természetesen a kündulási pont. Na szóval, ez a fajta ipse megkeresi a maga fantaszükus pénzét, elmegy egy társaságba, ül valami jó kis bőr mellett, rátör a régi bizsergés, de a nőnek halvány sejtelve sincs, ki ő. Százmillió dollár! de a lány nem hallotta még a nevét se, nem is érdekli, ki ő, amikor a pasi el szeretné mon-

dani neki. Mit tehet? Mégse járkalhat táblával a nyakában: FÖLVET A PÉNZ. Higgyétek el, ezen a ponton föladja a sajtóhírveréssel kapcsolatos fenntartásait.

Fallow hitt neki. Elvégre nem véletlen, hogy Steiner alapította meg a *City Light*ot, és azóta is megjelenteti, évi tízmillió működő-veszteséggel. Steiner már nem egy pénzember a sok közül, hanem a *City Light* rettegett kalóza.

Mint kiderült, az Egér valóban jól látott bele az újonnan és névtelenül meggazdagodott emberek lelkébe. Brian Highridge két telefonhívással már el is intézte. Ruskin azt mondta, hogy általában kerüli a publicitást, de ebben az esetben kivételt fog tenni. Azt mondta Highridge-nek, hogy szívesen vendégül látja azt az újságíró-t – hogy is hívják? Fallow? – vacsorára a La Boue d'Argent-ban.

Amikor Fallow és Arthur Ruskin odaért a vendéglőhöz, Fallow megpördítette az öregúr előtt a réz forgóját. Ruskin kissé leszegte állát, azután a tekintetét is, s mélységesen őszinte mosoly ömlött szét arcán. Fallow egy pillanatra elámult azon, hogy ez a barátságatlan, hordómellkasú, hetvenegy éves férfi ennyire hálás egy ilyen jelentéktelen udvariassági gesztusért. A következő másodpercben rájött, hogy a mosoly nem neki és az udvariasságának szól. Ruskin már előre érzi a benn rá váró üdvözlés első, menyeyei kisugárzásait.

Mihelyt Ruskin belépett az előtérbe, mihelyt az étterem híres szobrának, az *Ezüst Vadkannak* a fénye rávetődött, máris kezdetét vette a hajbókolás. A teremfőnök, Raphael valósággal kipattant pultja s a vendégkönyv mögül. Nem is egy, hanem két főpincér lépett elő. Mosolyogtak, hajlongtak, csupa *Monsieur Ruskin*nal telt meg a lég. A nagy pénzember még lejjebb szegte állát, amíg tokája párnaként nem terült szét, eldunnyögte válaszait, vigyora mind szélesebb lett, s furamód mind gátlásosabb. Mint egy kisfiúé a saját születésnapjában, a gyereké, akit egyfelől bánt, másfelől csodálatosan fölajz, hogy a terem olyanokkal van teli, akik mind boldogok, mondhatni, eszeveszettül boldogok, hogy láthatják, és hogy vele lehetnek.

Fallow-nak Raphael és a két főpincér csupán néhány gyors *Üdvözlöm, uramot* vetett oda, majd ismét Ruskint halmozták el mesterségük apró-cseprő kedveskedéseivel. Fallow két fura alakot vett észre az előtérben, két harmincöt év körüli férfit, sötét öltönyük csak a melósizomzat elfedésére szolgált. Az egyik amerikaiak látszott, a másik ázsiaiak. Ez utóbbi nagydarab, hatalmas fejű ember volt, széles, lapos, fenyegető vonásokkal, olyannyira, hogy Fallow szamoainak nézte. Ruskin is észrevette őket, Raphael pedig sunyi mosollyal közölte: – Titkosszolgálat. Két ütökosszolgálat, az amerikai meg az indonéziai. Madame Tacayát várjuk vacsorára. – E hírközlés után mosolygott tovább.

Ruskin Fallow-hoz fordult, és kedvetlen grimaszt vágott, nyilván attól tartott, nem versenyezhet majd az indonéz diktátor feleségével az étterem figyelméért és tiszteletéért. A nagydarab ázsiai mindkettejüket jól megnézte. Fallow észrevette, hogy zsinór nyúlik le a füléből.

Raphael újra mosolygott, Ruskin pedig az étterem felé mutatott, s a menet megindult, élén magával Raphaellel, mögötte Ruskinnal és Fallow-val, hátul egy főpincérrel és egy pincérrel. Jobbra fordultak a reflektorral megvilágított *Ezüst Vadkantól*, és bevonultak az étterembe. Ruskin képén ott maradt a mosoly. Szörnyen élvezte a dolgot. Csak lesütött szemének köszönhetette, hogy nem csinált bolondot magából.

Az éttermet estéknként erősen világították: rikitóbban hatott, mint délben. A vacsoravendégek kevésbé voltak előkelőek, mint az ebédvendégek, de a terem dugig telt,

társalgástól zsidongott. Fallow összehajló kopasz férfifejeket meg ananászszerűre festett női fejeket látott.

A menet megállt egy kerek asztal mellett, amely jóval nagyobb volt a többinél, de még nem ült mellette senki. Egy főpincér, két pincér és két pikolófiú nyüzsgött körülötte, rendezgették a tányérokat és evőeszközöket a székek előtt. Ez nyilván Madame Tacaya asztala volt. Vele szemközt az ablaknál hosszúkás asztal, paddal. Fallow-t és Ruskin egymás mellé ültették a padra. Ráláttak a teljes előrészre, aminél többet nem is kívánhatott a La Boue d'Argent kiemelt helyére vágyó vendég.

– Tudja, miért kedvelem ezt a vendéglőt? – kérdezte Ruskin.

– Miért? – kérdezte vissza Fallow.

– Mert az övük a legjobb konyha egész New Yorkban, és náluk a legjobb a kiszolgálás. – Ruskin odafordult felé, és az arcába nézett. Fallow-nak nem jutott eszébe semmi megfelelő válasz erre a fontos közlésre.

– Ó, persze, sok szó esik az ide járó jobb körökről – mondta Ruskin –, tény, hogy sok ismert embert látni itt. De miért? Mert remekül főznek, és remek a kiszolgálás. – Vállat vont. (Nincs itt semmi csoda.)

Raphael újra fölbukkant, s megkérdezte Ruskin, óhajt-e inni valamit.

– Jaj, istenem – mosolygott Ruskin. – Nem volna szabad, de most innék egyet. Van Courvoisier V.S.O.P.-jük?

– Van, hogyc.

– Akkor adjon egy „oldalkocsit” V.S.O.P.-vel.

Fallow egy pohár fehérbort rendelt. Ma józan akart maradni. A pincér megérkezett a pohár borral meg Ruskin narancslikőrből és konyakból kevert „oldalkocsijával” Ruskin fölemelte poharát.

– A Szerencsére – mondta. – Jó, hogy nincs itt a feleségem.

– Miért? – kérdezte Fallow. Csupa fül lett.

– Nem volna szabad innom, főleg nem efféle kis bombát. – A fény felé tartotta az italt. – De ma megkívántam. Willi Nordhoff ismertetett meg az „oldalkocsival”. Mindig ezt rendelt, a St. Regis King Cole bárjában. – „Oldalkocsit”, így mondogatta. „Fau, Esz, Ó, Péfel.” Ismeri Willit?

– Attól tartok, nem – felelte Fallow.

– De tudja, kicsoda.

– Persze, persze – felelte Fallow. Soha életében nem hallotta ezt a nevet.

– Hát én sose hittem volna, hogy valaha is ilyen jó cimborám lesz egy sváb, de nagyon megszerettem a pasit.

Ez a gondolat hosszas magánbeszédre lelkesítette Ruskin a pályája során bejárt sokféle útról, meg arról, micsoda nagyszerű ország Amerika, meg hogy ki hitte volna a clevelandi zsidó gyerekről valaha, hogy ilyen sokra viszi. Belefogott a látvány lefestésébe, amely a hegycsúcsról most elébe tárul, s eközben újabb oldalkocsit rendelt. Élénk, de felszínes vonásokkal festett. Fallow örült, hogy egymás mellett ülnek. Így Ruskin nem olvashatta le arcáról az unalmat. Időnként megkockáztatott egy kérdést. Megpróbált valami információra szert tenni arról, hol szokott Maria Ruskin tartózkodni, ha Olaszországba utazik, ahogy most is; de Ruskin erre is csak felszínes válaszokat adott. Minduntalan az élete történetére tért vissza.

Megérkezett az első fogás. Fallow zöldségpástétomot rendelt. A pástétom kis, rózsaszínes félkör volt, körülötte rebarbaracsíkok, sugarasan. Ez a nagy tányér bal felső negyedét foglalta el. A tányért mintha különös szecessziós mázkép díszítette volna,

mely spanyol gályát ábrázol, a gálya vörös tengeren úszik a naplemente felé... de a lemenő nap a pástétom volt, a rebarbasugaraival, a spanyol hajót pedig nem mártással festették, hanem különböző színű mártásokkal. Festmény, mártásokból. Ruskin tányérján lapos zöld metélt díszlett, gondosan összefonva, hogy kosárákat alkosson, ennek tetején pillangónyáj – gombaszetelekből volt a szárnyuk, paprikából, hagymaszetelekből, gyöngyhagymából, kapribogyóból a testük, szemük, csápjuk. Ruskin ügyet se vetett az előtte pompázó egzotikus kollázsra. Előzőleg egy palack bort rendelt, s most egyre bőbeszédűbben mesélt pályájának hegyeiről és völgyeiről. Völgyek is voltak, bizony, ó, sok-sok csalódást kellett ám kihevernie. A fő, hogy dönteni tudjon az ember. A döntésképes ember nem feltétlenül azért hoz jó döntéseket, mert okosabb másoknál, hanem mert *több* döntést hoz, és ezek közt átlagban több a jó. Érti-e Fallow? Fallow bólogatott. Ruskin csak annyi időre állt le, rosszkedvűen, amíg a szembeeső nagy kerek asztal körüli felhajtást nézte. *Madame Tacaya közeleg*. Ruskin úgy érezte, árnyékba kerül.

– Ezek mind New Yorkba akarnak jönni – mondta rosszállón, nem mondta ki, kikről beszél, de elég világos volt. – Ez a város ma az, ami valaha Párizs volt. Bármilyen sokra viszik is a saját hazájukban, gyötri őket, hogy New Yorkban az emberek füttyölnek rájuk. Tudja, mi ez a nő, ugye? Császárnő, Tacaya pedig a császár. Elnöknek nevezi magát, mind ezt teszik. Mind megfuttják a tiszteletkörüket a demokráciának. Megfigyelte? Ha Dzsingisz kán ma élne, akkor Dzsingisz elnök lenne, vagy örökös elnök, amilyen Duvalier volt. Az aztán a világ! Tíz-húsz millió szegény ördög rezen össze földes padlóján, valahányszor a császárné fölemeli intó ujját; a hölgy mégis ébren forgolódik éjszakánként a gondolatra, hogy New Yorkban, a La Boue d'Argent-ban az emberek azt se tudják, ki fia-borja.

Madame Tacaya gorillája bedugta hatalmas ázsiai fejét az étterembe, és szemügyre vette a terepet. Ruskin baljós pillantást vetett rá.

– De még Párizsba se igen mentek el onnan az isten háta mögül – mondta Ruskin. – Járt már a Közel-Keleten?

– Mmmmm-nem-nem – felelte Fallow; egy fél pillanatra arra gondolt, hogy blöfföl.

– Oda el kell mennie. Nem értheti meg a világ sorát, ha nem megy el ezekre a helyekre. Dzsidda, Kuvait, Dubai... Tudja, miket akarnak ott építeni? Üveg felhőkarcolókat, hogy New Yorkhoz hasonlítsanak. Az építészek magyarázzák nekik, hogy ez örökség. Abban a klímában egy üvegfalú épület levegőjét éjjel-nappal kondicionálni kellene. Egy vagyona kerülne. Azok meg csak a vállukat vonogatják. Mit számít nekik? Ott ülnek a világ egész üzemanyagkészletén.

Ruskin kuncogott: – Megmondom magának, mit nevezek én döntésnek. Emlékszik az energiaválságra a hetvenes évek elején? Így hívták: energiaválság. A legjobb dolog volt, ami valaha történt velem. Egyszeriben mindenki a Közel-Keletről meg az arabokról beszélt. Egyszer egy vacsorán voltam Willi Nordhoffnál, s ő a beszélgetés során rátért a mohamedán vallásra, az iszlámra, meg arra, hogy minden mohamedán el akar jutni Mekkába, életében legalább egyszer. „Mintén kispasztot mohametán oda akar menni.” Mindig jó sok *kispasztal* tömködté teli a mondatait, úgy gondolta, így lesz folyékony az angol beszéde. Na, mihelyt ezt kimondta, egy villanykörte gyulladt ki a fejében. Egyből. Majdnem hatvanéves voltam, és teljesen le voltam égve. A részvénytőzsiac pokolian rosszul ment akkoriban, márpedig én húsz éven át mást se csináltam, mint értékpapírokat vettem és árultam. Volt egy lakásom a Park Avenue-n, há-

zam Londonban az Eaton Square-en és egy farmom a New York állambeli Ameniában, de le voltam égve; ekkor gyulladt ki az a villanykörte az agyamban. Szóval, megkérdem Willitől, mondom: „Willi, mennyi mohamedán van ott?” Ő meg: „Nemtom. Millió, tízmillió, százmillió.” Erre aztán döntöttem, ott rögtön. „Bedobom magam a charter-repülő biszniszbe. Minden kibaszott arabot elviszek Mekkába, aki oda akar menni.” Ugyhogy eladtam a londoni házat, eladtam az ameniai farmot, hogy készpénzhez jussak, és bérbe vettem az első repülőgépet, három lestrapált Electrát. A nyavalyás feleségem, mármint az akkori feleségem pedig csak azzal macerált, hova megyünk nyáron, ha nem mehetünk Ameniába, és ha nem mehetünk Londonba. Ez volt az egész kommentárja, a szentségit.

Ruskin dagadt a büszkeségtől, ahogy az életét mesélte. Vörösbort rendelt, nehéz vörösbort, amely kellemesen lánggra lobbantotta Fallow gyomrát. Fallow egy *Boogie Woogie* nevű ételt rendelt, amely háromszögletű borjúszeletekből, apró kockákra vágott fűszeres vörösalmából és diópéprudacskákból állt; mindezek úgy voltak elrendezve, mint Piet Mondrian *Broadway Boogie Woogie* című képe. Ruskin *médailles de selle d'agneau Mikadót* rendelt, ez rózsaszín, szabályos ovális alakú báránycombszeleket jelentett, parányi spenőlevélkékkel és párolt zellerrudacskákkal; japán legyező formára kirakva. Ruskin két pohárral nyakalt be a tüzes vörösborból elképesztő gyorsasággal, hiszen a szövegelést közben nem hagyta abba egy pillanatra se.

Ruskin elmesélte: az első időkben maga is részt vett ezeken a légi utakon, a legénység tagjaként. Arab utazási ügynökségek járták be a legtávolabbi falvakat, és győzködtek azok lakóit: szorítsák ki nyomorúságos pénzcsekjükből a repülőjegy árát, hogy megtehessék varázslatos zarándoklatukat Mekkába, mely út így csupán néhány órát vesz igénybe a harminc-negyven nap helyett. Sokuk még életében nem is látott repülőgépet. Élő báránnyal, kecskével, juhokkal és csirkével érkeztek meg a repülőterre. Semmiféle földi hatalom nem tudta rávenni őket, hogy a folszállás előtt megváljanak állataiktól. Jó, tudják, hogy a repülés rövid, de hát miből főzzenek majd, ha Mekkába érnek? Így hát a jószág is föllépdelt a fedélzetre gazdáival, kedvükre bégetve, mekegve, kotkodácsolva, vizelve, defekálva. A gép személyzete nejlonfóliákat terített le a padlóra és az ülésekre. Így utazott Mekkába ember és állat szőröstül-bőröstül; repülő nomádok, plasztiksivatagon. Néhány utas azon nyomban nekilátott, hogy fahasábokat-ágakat rakjon le az ülések közti folyosóra tűzrakáshoz, vacsorafőzéshez. A legénység első feladata az volt, hogy erről lebeszélje őket.

– De amiről mesélni akarok magának, az az az eset, amikor összetört velünk a gép a mekkai kifutópályán – sztorizott Ruskin. – Éjszaka volt, leszálláshoz készültünk, a pilóta túl hosszan landolt, s az a rohadt gép túlment a kifutópályán, örületes zökkenéssel nekivágódtunk a homoknak, a jobb szárny hegye befelfűródött a homokba, a gép pedig háromszázhatvan fokos fordulattal megpördült, így állt meg végre. Uram-jézus, azt hittük, rögvést kitor a pánik a sok arab meg a juhok, kecskék és tyúkok közt. Azt hittük, agyontapossák egymást. De ezek csak trécseltek, ahogy eddig, nézegettek ki az ablakon a kis lángra a szárny hegyén. Szóval csak mi estünk pánikba. Ezek meg szépen szedelődzködtek, jó ráérősen, összeszedegették motyóikat, batyuikat, állataikat, s várták, nyissuk ki az ajtót. Tok nyugodtak voltak, mi meg teljesen be voltunk rezelvek. Ekkor jöttünk rá: ezek azt hitték, ez a dolgok rendje. Ja! Azt hitték, így szokás megállítani egy repülőgépet. Be kell dőlni a szárnyat a homokba, megpördülni, ettől megáll a gép, ki lehet szállni! Sose ültek még repülőn, úgyhogy nem tudták, hogyan száll le! Azt hitték, így a normális! Hogy így szokás!

Hatalmas, slejmos röhögésben tört ki, mélyen, torokból, azután a röhögésből köhögőroham lett, arca kivörösödött. Kezével hátralökte magát, amíg egészen nekinyomódott a pad támlájának: – Uhhhhh! Hmmmmmm! Hmmmm, hmmmm, hmmmm – öklendezte, mint aki még mindig mulat a fenti jeleneten. Feje előreesett, mintha mélyen elgondolkodtatná a dolog. Azután oldalvást billent a feje, horkanásszerű hang tört föl a szájából, és vállával Fallow vállának dőlt. Fallow egy pillanatra azt hitte, az öregúr elbóbiskolt. Odafordult, hogy belenézhesen Ruskin arcába, s ekkor Ruskin teste nekiesett. Fallow meglepetten rándult el, mire Ruskin feje az ő ölébe pottyant. Arca már nem volt vörös. Hanem halott-szürke. Szája kissé elnyílt. A levegő gyors kis sóhajokkal tört elő belőle. Fallow nem gondolkodott, csak megpróbálta fölültetni. Akárha egy zsák műtrágyát akart volna megemelni. Míg küszködött vele, látta, hogy a szomszédos asztalnál két nő és két férfi rosszalló kíváncsisággal néz oda, mint akik valami visszataszító izléstelenséget látnak. Egyetlen ujjukat se mozdították. Fallow odatapasztotta Ruskint a padtámlához, és körülnézett a teremben, segítségért. Raphael, egy pincér, két főpincér és egy pikolófiú nyüzsgött a nagy kerek asztal körül, amely Madame Tacayát és a társaságát várta.

Fallow odakiáltott: – Elnézést! – Senki se hallotta. Tudta, milyen ostobán hangzik ez a brit *Elnézést*, hiszen ő *Segítség!*-et értett rajta. Így hát újra szólt: – Pincér! – Olyan harciasan, ahogy csak tudott. A Madame Tacaya asztala körül buzgólkodó egyik főpincér rosszallón fölneezett, azután odajött.

Fallow két karral tartotta Ruskint. Másik kezével az arcára mutatott. Ruskin szája félig elnyílt, szemét félig lehunyta.

– Mr. Ruskint valami... nem tudom, mi érte! – mondta Fallow a főpincérnek.

A főpincér olyan tekintetet vetett Ruskinra, mintha valami állat jött volna be észrevédenül az étterembe, és elfoglalta volna a legjobb asztalt. Megfordult, odahívta Raphaelt, Raphael pedig megnézte Ruskint.

– Mi történt? – kérdezte Fallow-tól.

– Valamilyen roham! – felelte Fallow. – Nincs itt a vendégek közt orvos?

Raphael körülnézett a teremben. De látni lehetett, hogy nem egy meghatározott valakit keres. Azt latolgatja, mi történne, ha netán lecsöndesítené a termet, és orvosi segítséget kérne. Órájára nézett, és halkán szentségtelt.

– Az istenért, hívjon orvost! – szólt Fallow. – Hívja a rendőrséget! – Két kézzel gesztikulált, s emiatt eleresztette Ruskint, mire az öregúr feje előrebukott tányérjába, bele a *selle d'agneau Mikadó*ba. A szomszéd asztalnál ülő nő fölkiáltott: Áááááoooo! – Majdnem sikítás volt, a nő arcához kapta a szalvétáját. A két asztal között alig pár ujjnyi volt a távolság, Ruskin karja valahogyan beszorult.

Raphael ráfordult a főpincérre és a Madame Tacaya asztalánál működő két pincérre. A pincérek nekifogtak, hogy elhúzzák az asztalt a padtól. Ám Ruskin súlya az asztalra nehezedett, teste csúszott előre. Fallow megragadta a derekánál, nehogy a padlóra zuhanjon. De Ruskin masszív teste holt súly volt. Arca lecsúszott a tányérról. Fallow nem tudta megtartani. Az öregúr lecsúszott az asztalról, és fejével előre a szőnyegre esett. Most lenn feküdt az oldalán, begörcbült lábbal. A pincérek húzták tovább az asztalt, míg az végül elálta az utat a pad melletti asztal és Madame Tacaya asztala között. Raphael ordított, mindnyájukra egyszerre. Fallow tudott valamicskét franciául, de Raphael beszédéből egy szót se értett. Két pincér állt ott, kezükben teli tálca, lefele néztek, azután Raphaelre. Forgalmi dugó keletkezett. Raphael átvette az irányítást, leguggolt, és megpróbálta Ruskint a vállánál fogva felhúzni. Meg se tudta moz-

dítani. Fallow fölállt. Ruskin teste elálta az útját, nem tudott kijönni az asztal mögül. Egyetlen pillantás Ruskin arcára nyilvánvalóvá tette: a végét járja. Arca hamuszürke lett, szétkenődött rajta a francia mártás, s rátapadt néhány spenót- és zellerdarabka. Orra-szája körül már kékült a bőr. Még mindig nyitott szeme két tejüveg golyó. Az emberek a nyakukat csavargatták, de a zsidongás nem állt le. Raphael egyre az ajtó felé pillantgatott.

– Az isten szerelmére, hívjon orvost! – szólt rá Fallow.

Raphael dühödten pillantott rá, és leintette. Fallow meglepődött. Azután dühbe gurult. Nem akart beszorulni ide ezzel a haldokló öregemberrel, de most ráadásul meg is sértette ez az arrogáns kis teremfőnök. Ezért hát Ruskin pártjára kelt. Letérdelt a padlóra, kiegyenesítette Ruskin lábát. Meglazította Ruskin nyakkendőjét, föltépte ingét. Kicsatolta az övét, lehúzta nadrágja cipzárát, s megpróbálta leszedni Ruskinról az ingét, de az ráfeszült, nyilván az esés közben.

– Mi a baja? Fuldoklik? Fuldoklik? Hadd próbálom ki rajta a Heimlich-fogást!

Fallow felnézett. Nagydarab, tarka ruhás jenki állt fölötte. Nyilván egy másik vascsoravendég.

– Azt hiszem, szívroham.

– Olyankor szoktak így fuldokolni – mondta a férfi. – Te jó ég, meg kell próbálni a Heimlich-fogást!

Raphael fölkapta a kezét, el akarta terelni az idegen férfit. Az azonban félretolta, és letérdelt Ruskin mellé.

– A Heimlich-fogást, a mindenségit! – kiáltott rá Fallow-ra. – A Heimlich-fogást! – Úgy hangozott, mint egy katonai parancs. Kezét Ruskin karja alá csúsztatta, sikerült ülő helyzetbe emelnie, mire karját hátulról Ruskin mellkasa köré fonta. Megszorította, majd elveszítte egyensúlyát, s Ruskinnal együtt felborultak. Úgy festettek, mintha birkóznának. Fallow még mindig térdelt. A Heimlich-fogásos fölállt, és vérző orrát tapogatva elbotorkált. Igyekezetének csak annyi eredménye lett, hogy sikerült az inget és az alsóinget meglazítani Ruskin testén; az öregúr jókora, esetlen csupasz pocakja közszemlére tétetett.

Fallow föl akart állni, ám ekkor nyomást érzett a vállán. A nő volt az, a szomszédos asztaltól, át akart nyomakodni mellette. Fallow föl nézett a nő arcába. Dermedt pánikot látott. Úgy lökte félre Fallow-t, mint aki az utolsó barcelonai vonatot akarja elérni. Véletlenül rálépett Ruskin karjára. Letekintett. – Aaaaooooo! – Újabb sikoly. Még két lépést tett. Azután föl nézett a mennyezetre. Lassan rogyott lefele. Szélsőbes' akció játszódott le Fallow szeme előtt. Raphael odavetődött Madame Tacaya asztala felé, elkapott egy széket, s a nő alá csúsztatta, pontosan az ájulás pillanatában. Most ott ült, eszméletlenül, fél karja a szék támláján lógott.

Fallow fölállt, átlépett Ruskin testén, s megállt Ruskin és a Madame Tacayára váró asztal között. Ruskin teste keresztben hevert az asztalok közti folyosón, mint egy partra vetődött nagy fehér bálna. Raphael egy lépésre állt tőle, s az ázsiai testőrrel beszélt, akinek a zsinór lógott a füléből. Mindketten az ajtó felé pillantottak. Fallow egyebet se hallott, mint *Madame Tacaya Madame Tacaya Madame Tacaya*.

A rohadék! – Mit akar csinálni? – kérdezte Fallow.

– Monsieur – szólt mérgesen Raphael –, hívtuk a rendőrséget. Jönnek a mentők. Többet nem tehetünk. Többet ön se tehet.

Egy pincérre mutatott, aki hatalmas tálcával átlépte a testet, hogy a néhány lépésnyire lévő asztalnál fől szolgáljon. Fallow az asztaloknál ülők arcát nézte. Mind a riasztó

látványra bámul, de senki nem csinál semmit. Nagydarab öregember fekszik a padlón, igen rossz állapotban. Alighanem a végét járja. Ennyit mindenki megállapíthatott, aki az arcára rálátott. Az elején még kíváncsiak voltak. Itt fog meghalni a szemünk láttára? Kezdetben bizsergette még őket a Valaki Más Tragédiája. De most már túlságosan elhúzódott a dráma. A társalgás moraja elhalkult. Az öregember taszító látványt nyújtott lehúzott sliccével, jókora csupasz, kidomborodó hasával. Az öregember protokolláris problémává vált. Hogyan illik viselkedni, ha egy öregember haldoklik a szőnyegen néhány lépésnyire az ember asztalától? Kínáljuk fel szolgálatainkat? De hiszen máris forgalmi dugó alakult ki az asztalok sora közti folyosón. Üritsük ki a helyiséget, hogy több levegőhöz jusson, azután térjünk vissza később, és fejezzük be az evést? De segítenek-e az öregúron az üres asztalok? Hagyjuk-e abba az evést, amíg a dráma be nem fejeződik, s az öregurat el nem távolítják a szemünk elől? De hát a rendeléseket már föladták, az étel közelgett, semmi se állt le – és egy ilyen vacsora körülbelül 150 dollár személyenként, ha hozzáadjuk a bor árát! És milyen nehéz ide asztalt foglaltatni! Fordítsuk el a tekintetünket? Talán ez az egyetlen megoldás. Tehát elfordították a tekintetüket, visszatértek festői fogásaikhoz... de volt a dologban valami átkozottul nyomasztó; nehéz volt néhány másodpercenként nem oda-odapillantani: az istenért, elvitték-e már azt az elterült hústömeget. Egy ember meghall Ó, mulandóság! Talán szívinfarktus! Ez a mély rettegés voltaképp ott élt minden jelen lévő férfi keblében. A vén artériákban mikromilliméterről mikromilliméterre vastagszik a mész, naponta, havonta, a sok zsíros hústól, mártástól, fehér kenyértől, a boroktól, felfújtaktól, kávéktól... Így zajlik majd le? Ott fekszem majd én is a padlón valami nyilvános helyen, kék körökkel a szám körül, félig nyílt elhomályosult szemmel és teljesen holtan? Nem valami étvágygerjesztő látvány. Kicsit émelyítő. Megakadályozza, hogy az ember kiélvezze ezeket a drága falatokat, amelyeket oly festőien helyeztek el a tányéron. A kíváncsiságból kényszeredettség lett, abból pedig rosszállás – ez a vendéglői alkalmazottról ragadt rájuk, megkettőződött, majd újra megkettőződött.

Raphael csipőre tett kézzel állt, és haraggal határos csalódottsággal nézett le az öregemberre. Fallow-nak az volt a benyomása, hogy ha Ruskinnak csak egy szempillája is megrezzenne, a kis teremfőnök nyomban kioktatásban részesítené, száraz udvariassággal, jólneveltségbe csomagolt sértésekkel. A moraj újra fölerősödött. A vendégek végre megfélelkezhetek a hulláról. Nem így Raphael. *Jön Madame Tacaya*. A pincérek most már zavartalanul ugráltak át a hullán, mintha így szokták volna minden este, mintha minden este heverne itt egy-egy hulla, olyannyira, hogy az átugrás ritmusa már be is épült az idegrendszerükbe. De hogyan lehet majd az indonéz császárnét átterelni a tetemen? Vagy egyáltalán leültetni, amíg ez itt van? Hol késik a rendőrség?

Rohadt, komisz, primitív amcsik, gondolta Fallow. A nevetséges Heimlich-fogáson kívül egyikük se moccan, hogy segítsen ezen a szegény vén marhán. Végre befutott egy rendőr és két mentős. A zaj újra fölerősödött, mindenki szemrevételezte a mentősöket, akik közül az egyik néger volt, a másik latin, felszerelésük egy összehajtható hordágyból és oxigénpalackból állt. Oxigénmaszkot helyeztek Ruskin szája fölé. Abból, ahogyan a mentősök egymáshoz szóltak, Fallow megállapíthatta, hogy Ruskin nem reagál. Széthajtották a hordágyat, a test alá csúsztatták és rászíjazták.

Amikor a hordágyat az ajtóhoz érték, újabb zavaró probléma merült föl. Nem lehet kivinni a hordágyat a forgóajtón. Most, hogy a hordágy már nem volt összehajtva, hanem ki volt nyitva, s egy test feküdt rajta, túl hosszú volt. Megpróbálták behajtani a forgóajtó szárnyait, de senki se tudta, hogyan kell. Raphael egyre ezt mondogatta:

– Állítsák föl! Állítsák föl! Menjenek ki velem – De ez az orvosi eljárás súlyos megsértése lett volna: függőleges helyzetbe billenteni egy szívrohamot kapott embert; a mentősök a saját bőrüket is féltették. Ott álltak hát az előtérben, az *Ezüst Vadkan* szobra előtt, és tanakodtak.

Raphael az ég felé tárta karját, és toporzékolt: – Csak nem képzelik, hogy engedem itt hagyni ezt a – mutatott Ruskin testére, és elhallgatott, föl hagyott az erőfeszítéssel, hogy megtalálja a megfelelő főnevet –, hogy itt maradjon az étteremben *tout le monde* szeme láttára! Kérem! Csináljanak valamit! Ez a főbejárat! Ez egy üzlet! Ide emberek jönnek! Madame Tacaya bármely pillanatban itt lehet!

A rendőr rászólt: – Jaj, álljon már le. Van itt más kijárat?

Újabb eszmecsere. Egy pincér megemlítette a női mosdót, amelynek van egy ablaka az utcára. A rendőr és Raphael visszament az étterembe, hogy szemügyre vegye a lehetőséget. Hamarosan jöttek is vissza, s a rendőr így szólt: Oké, azt hiszem, menni fog. – Most tehát Raphael, a főpincére, a rendőr, a hordágyvivők, egy pincér, Fallow és Arthur Ruskin tehetetlen teteme újra megjelent az étteremben. Végighaladtak vele, ugyanazon az úton az asztalok között, a pados asztalok és Madame Tacaya asztala között, ahol Ruskin egy órával ezelőtt oly diadalmasan vonult be. Még mindig ő volt a menet látványossága, bár már kihűlten feküdt ott. A teremben kis időre lehalkult a moraj. A vendégek nem akartak hinni a szemüknek. Ruskin szélütött arca és fehér hasa most ott parádézik el közvetlenül az asztaluk mellett... a hús örömeinek komor maradványa. Mint valami járvány, amelyről már mind azt hitték, hogy végre elvonult, s most visszapattant közéjük, fertőzőbben, mint eddig.

A menet belépett egy kis ajtón, a terem túlsó végében. Az ajtó kis előtérbe vezetett, ahonnan még két ajtó nyílt, a férfinosdóé és a női mosdóé. A női mosdónak volt egy kis pihenőhelyisége, s ennek nyílt az ablaka az utcára. A pincérnek és a rendőrnek nagy keservesen sikerült kinyitnia az ablakot. Raphael kulcsomót vett elő, és kinyitotta a rácsozatot, amely az ablakot az utca felől védte. Hűvös huzat nyomult be. Örültek neki. Az összetömörült emberek, a sürgölődők meg a halott, már elviselhetetlenné tették a kis helyiség levegőjét.

A rendőr és az egyik mentős kimászott az ablakon. A másik mentős és a pincér átnyomta a hordágy egyik végét – azt, ahol Ruskin arca, e perctől percre komorabb és szürkébb arc feküdt – a kint álló kettőnek. Arthur Ruskinnak, az arabok mekkai révkapitányának földi maradványaiból Fallow legutoljára a kézzel varrt angol cipó talpát látta, amint eltűnik a La Boue d'Argent női vécéjének ablakán át.

A következő másodpercben Raphael már robogott is kifelé a női mosdóból, vissza az étterembe. Fallow követte. Fallow-t félúton föltartóztatta a főpincér, aki az ő asztaláért felelt. Azt a fajta ünnepélyes mosolyt vetette Fallow-ra, ami a gyász órájában dukál. – Monsieur – mosolygott még mindig szomorúan, de szívélyesen, és átadott Fallow-nak egy papírlapot. Számlának látszott.

– Hát ez mi?

– *L'addition*, monsieur. A számla.

– Szám-la?

– *Oui, naturellement*. Ön vacsorát rendelt, monsieur, a vacsorát elkészítették és föl szolgálták. Nagyon szomorúak vagyunk a kedves barátját ért szerencsétlenség miatt... – Vállat vont, és elbtorodott. (De hát nekünk ehhez ugyebár semmi közünk, az élet megy tovább, és valamiből élni kell.)

Fallow-t fölháborította ez a durva követelés. De még ennél is jobban fölháborította az a gondolat, hogy egy ilyen drága vendéglőben kifizesse a számlát.

– Ha ennyire odavan azért az *addition*ért – mondta –, legjobb lesz, ha Mr. Ruskinnal tárgyal. – Félrelökte a főpincért, és az ajtó felé tartott.

– Nem, nem mehet ell – kiáltott rá a főpincér. Ez már nem az éttermi főpincérhez illő olajos hang volt. – Raphael! – bődült el, azután mondott valamit franciául. Raphael megpördült az előtérben, és szembefordult Fallow-val. Igen szigorúan nézett rá.

– Pillanat, monsieur!

Fallow-nak elállt a szava. Am Raphael ebben a pillanatban újra az ajtó felé fordult, és szakmai mosolyban tört ki. Nagydarab, mogorva, lapos arcú ázsiai jött be a forgóajtón, szeme ide-oda cikázott. Mögötte alacsony, sötétvörös ajkú, olajos bőrű ötvenes nő lépett be, hatalmas fekete konttyal, hosszú vörös selyem-, mandaringalléros köpenyben, alatta földig érő vörös selyemruha. Annyi ékszer volt rajta, hogy világitott volna az éjszakában.

– Madame Tacaya! – Raphael fölemelte két kezét, mint aki virágcsokrot kap el.

A *City Light* első oldalát másnap szinte kizárólag négy szó töltötte ki, a legnagyobb betűtípusból, amelyet Fallow valaha újságban látott:

H A L Á L
N E W Y O R K
M Ó D R A

Efölött, kisebb betűkkel: AZ ELŐKELŐ ÉTTEREM A MÁGNÁSHOZ: „SZÍVESKEDJÉK BEFEJEZNI A MEGHALÁST, MIELŐTT MADAME TACAYA MEGÉRKEZIK.”

És a lap alján: *A CITY LIGHT* exkluzív anyaga. Tudósítónk az asztalnál: Peter Fallow.

Az estét nagy részletességgel leíró riport kitért olyan mozzanatokra is, mint hogy miként ugráltak át a sürgő pincérek Arthur Ruskin holteste fölött; s a riporthoz melléksztori csatlakozott, amely csaknem ugyanakkora feltűnést keltett, mint a nagyriport. Ez volt a címe:

A HALOTT PÉNZMÁGNÁS TITKA:
KÓSER 747-ESEK MEKKÁBA

Délre az Eger szobája sarkában álló teleggépre kattogva megérkezett a mohamedán világ haragja. Az Eger vigyorgott, kezét dörzsölte. A Ruskin-interjú az ő ötlete volt.

Azzal az örömmel dúdolt magában, amelyet a világ minden pénze se hozott meg neki: – Vérbeli lapszerkesztő vagyok, vérbeli lapszerkesztő vagyok, én vagyok az igazi vérbeli lapszerkesztő.